

IES MARIA SARMIENTO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

BIOLOXÍA E XEOLOXÍA

DEPARTAMENTO: BIOLOXÍA E XEOLOXÍA

CURSO: 1º ESO

ANO ACADÉMICO: 2019 / 20

ÍNDICE

1.	GLOSARIO	3	
2.	CONTEXTO	5	
	⌚ Centro.....		5
	⌚ Alumnado:.....		6
	⌚ Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado).....		8
3.	SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN	9	
4.	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	13	
5.	METODOLOXÍA	15	
	⌚ Outras decisións metodolóxicas.....		16
6.	AVALIACIÓN	16	
	Avaliación inicial.....		16
	Avaliación continua.....		16
	Avaliación final.....		17
	Avaliación extraordinaria.....		17
7.	AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	18	
	Indicadores de logro do proceso de ensino.....		18
	Indicadores de logro da práctica docente.....		18
8.	AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	19	
9.	ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	20	
	Medidas ordinarias e extraordinarias.....		20
10.	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	21	
11.	DATOS DO DEPARTAMENTO	22	
12.	REFERENCIAS NORMATIVAS	22	

1. GLOSARIO

Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.
Criterios de avaliación	Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).
Estándares de aprendizaxe	Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliábeis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%.
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia.
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a.
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos estándares ao longo dunha etapa.
Perfil de área	Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliábeis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliábeis

No portal de Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

(<http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce>)

están dispoñibles, en formato doc e desagregados por áreas:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta.

1. CONTEXTO

● Centro:

O I.E.S. María Sarmiento é un centro público dependente da Consellaría de Educación da Xunta de Galicia. O Centro está formado por cinco edificios máis un ximnasio e un polideportivo compartido co outro instituto do concello.

Está composto polos seguintes edificios:

- ☞ **EDIFICIO A:** Administración do centro, sala de profesores, despachos dos cargos directivos e orientación, aulas de ESO e do ciclo de Administración, Informática, laboratorio de ciencias e aula de tecnoloxía.
- ☞ **EDIFICIO B:** Biblioteca, aulas de informática, aulas de ESO e de FP Básica, laboratorio de física e química.
- ☞ **EDIFICIO C:** Aulas de música e plástica, FP Básica de mantemento de vehículos e talleres dos ciclos de electricidade e de transporte e mantemento de vehículos.
- ☞ **EDIFICIO D:** Aulas de ESO e BAC, talleres de soldadura e aula técnica, talleres de carrozaría e aula técnica.
- ☞ **EDIFICIO E:** Aulas de bacharelato, FP Básica de Mantemento de vehículos, cociña e comedor escolar.

Situación

O centro está situado no concello de Viveiro, que é un concello do norte da provincia de Lugo pertencente á Comarca da Mariña Occidental. O dito concello limita ao norte co mar Cantábrico, ao sur co concello de Oroul, ao este co de Xove e ao oeste co d'O Vicedo.

Segundo as cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro de 2017 (datos obtidos do Instituto Galego de Estatística) Viveiro tiña 15550 habitantes nesa data. É o terceiro concello con máis poboación da provincia de Lugo poer detrás de Lugo e Monforte de Lemos.

No tocante á situación socioeconómica do alumnado, dicir que a maioría das familias encadraríanse dentro da clase media. En canto á situación da residencia familiar predominan o alumnado que provén dos núcleos de poboación de Celeiro, Viveiro centro, Covas e o centro urbano d'O Vicedo, combinados cunha poboación moi rural diseminada polos concellos d'O Vicedo, Oroul, Muras e a parte sur do concello de Viveiro.

Centros adscritos

- ☞ CEIP de Celeiro
- ☞ CEIP do Vicedo
- ☞ CEIP Plurilingüe Santa Rita de Galdo

Ensinanzas que oferta o centro no presente curso

Dentro do réxime xeral:

- ➔ Educación Secundaria Obrigatoria cos dous Programas de Mellora da Aprendizaxe e Rendemento, un en 2º da ESO de dous anos académicos e outro en 3º da ESO dun ano académico.
- ➔ Programas de Formación profesional básica de Mantemento de vehículos e de Servizos administrativos.
- ➔ Ciclos formativos de grao medio: Xestión administrativa, Soldadura e caldeiraría, Instalacións eléctricas e automáticas, Carrozaría (só 2º curso porque para o vindeiro ano non se vai ofertar) e Electromecánica de vehículos automóbiles.
- ➔ Ciclos formativos de grao superior: Administración e finanzas, Automoción (só o 1º curso este ano porque é a primeira vez que se oferta) e Sistemas electrotécnicos e automatizados.
- ➔ Bacharelatos nas modalidades de Ciencias, Humanidades e Ciencias Sociais.

Dentro do réxime de ensinanzas de adultos

- ESA Nivel III, módulos I, II, III e IV
- Ciclo formativo de Xestión administrativa modular
- Bacharelatos nas modalidades de Ciencias e Ciencias Sociais.

Características singulares

- ☞ centro dispón de comedor escolar.
- ☞ alumnado dispón de transporte escolar.
- ☞ número de estudantes é 760 estudantes no presente curso (datos do 25/10/2019).

● Alumnado:

Poboación inmigrante

No presente curso hai un total de 29alumnas e alumnos con nacionalidade non española, repartidos da seguinte forma (datos a 1/11/2018):

Nacionalidade	Nº de estudantes
Alxeriana	1
Brasileira	7
Caboverdiana	1
Dominicana	10
Israelita	2
Marroquí	1
Peruana	1
Portuguesa	2
Romanesa	6
Rusa	1
Senegalesa	1
Urugaia	2

Estatística de matrícula

Ensinanza	Mulleres	Homes	Total
1º Ensinanza secundaria obrigatoria	45	54	99
2º Ensinanza secundaria obrigatoria	38	35	73
2º Ensinanza secundaria obrigatoria PMAR	3	3	6
3º Ensinanza secundaria obrigatoria	34	39	73
3º Ensinanza secundaria obrigatoria PMAR	5	4	9
4º Ensinanza secundaria obrigatoria Ensinanzas académicas	32	12	44
4º Ensinanza secundaria obrigatoria Ensinanzas aplicadas	4	10	14
1º Bacharelato Ciencias	11	15	26
Ensinanza	Mulleres	Homes	Total
1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Ciencias Sociais	11	7	18
1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Humanidades	14	3	17
2º Bacharelato Ciencias	10	15	25
2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Ciencias Sociais	10	5	15
2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Humanidades	5	5	10

(A) -1º Bacharelato Ciencias	5	7	12
(A)-1º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Ciencias Sociais	3	0	3
(A)-2º Bacharelato Ciencias	3	7	10
(A)-2º Bacharelato Humanidades e ciencias sociais – Ciencias Sociais	1	4	5
1º Administración e finanzas	12	1	13
1º Automoción	2	17	19
1º Electromecánica de vehículos automóviles	2	13	15
1º Instalacións eléctricas e automáticas	0	8	8
1º Mantemento de vehículos	1	12	13
1º Servizos administrativos	12	4	16
1º Sistemas electrotécnicos e automatizados	1	20	21
1º Soldadura e caldeiraría	0	16	16
1º Xestión administrativa	7	2	9
2º Administración e finanzas	9	8	17
2º Automoción	0	13	13
2º Carrozaría	0	2	2
2º Electromecánica de vehículos automóviles	1	15	16
2º Electromecánica de vehículos automóviles	1	15	16
2º Instalacións eléctricas e automáticas	1	3	4
2º Mantemento de vehículos	0	9	9
2º Servizos administrativos	5	3	8
2º Sistemas electrotécnicos e automatizados	0	12	12
2º Soldadura e caldeiraría	1	16	17
2º Xestión administrativa	9	4	13
(A)-Soldadura e caldeiraría	0	1	1
(A) Xestión administrativa	15	1	16
(A) ESO Módulo 1 (1ºCua.)	2	9	11
(A) ESO Módulo 3 (1ºCua.)	20	9	29

Medidas organizativas para a atención á diversidade

Os 99 alumnos/as de 1º ESO están distribuídos en tres unidades, nas que se aplican as seguintes medidas de atención á diversidade:

- Exención da segunda lingua estranxeira (Francés): 22 alumnos/as están exentos de cursar a segunda lingua estranxeira (francés) e reciben reforzo educativo (RE) nas linguas.
- Alumnos/as con Adaptación Curricular Significativa (ACs): En 1º da ESO hai dous alumnos/as con ACs.
- Alumnos/as que descoñecen os idiomas castelán e galego: En 1º da ESO hai un alumno nesta situación, polo que está inmerso nun programa de apoio na ensinanza da lingua castelá durante a xornada escolar.

Outras características

Non hai ningunha outra característica salientable.

• Obxectivos da ESO

a	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
n	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
ñ	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito
o	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

AVALIACIÓNS	TEMA	BLOQUE	UNIDADES DIDÁCTICAS	TEMPORALIZACIÓN	PROBAS			
			CONTIDO	MES	AVALIACIÓN			
1ª		B1	BLOQUE 1: Habilidades, destrezas e estratexias. Metodoloxía científica (CONTIDOS COMÚNS)					
	0	B1.1	O vocabulario científico na expresión oral e escrita.	O NÚMERO DE SESIÓNS É APROXIMADO, XA QUE DEBERÁ ADAPTARSE ÁS NECESIDADES DE CADA GRUPO, AOS IMPREVISTOS QUE XURDAN, ETC.	SETEMBRO-OUTUBRO	TODO O CURSO		
		B1.5	Normas de seguridade no laboratorio, e coidado dos instrumentos e do material.					
		B1.2	Metodoloxía científica: características básicas.					
		B1.3	Experimentación en bioloxía e xeoloxía: obtención, selección e interpretación de información de carácter científico a partir da selección e a recollida de mostras do medio natural ou doutras fontes.					
		B1.4	Planificación e realización do traballo experimental, e interpretación dos seus resultados.					
		B5	BLOQUE 5: Proxecto de investigación					
	1	B5.1	Método científico. Elaboración de hipóteses, e a súa comprobación e argumentación a partir da experimentación ou da observación.				X	
		B5.2	Artigo científico. Fontes de divulgación científica.					
		B5.3	Proxecto de investigación en equipo: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.				TODO O CURSO	
		B2	BLOQUE 2: A Terra no Universo					
	2	B2.1	Principais modelos sobre a orixe do Universo.			OUTUBRO-NOVEMBRO	X	
		B2.2	Compoñentes do Universo.					
		B2.3	Características do Sistema Solar e dos seus compoñentes.					
		B2.4	Concepcións sobre o Sistema Solar ao longo da historia.					
		B2.5	Os planetas no Sistema Solar.					
		B2.6	O planeta Terra: características. Características que fixeron da Terra un planeta habitable.					
		B2.7	Os movementos da Terra, da Lúa e do Sol, e as súas consecuencias.					
	3	B2.8	A xeosfera: estrutura e composición da codia, o manto e o núcleo.					
		B2.9	Minerais e rochas: propiedades, características e utilidades.			DECEMBRO-XANEIRO	X	
		B2.10	Xestión sustentable dos recursos minerais. Recursos minerais en Galicia.					
4	B2.11	A atmosfera: composición e estrutura. O aire e os seus compoñentes. Efecto invernadoiro. Importancia da atmosfera para os seres vivos.			XANEIRO-FEBREIRO			X
	B2.12	Contaminación atmosférica: repercusións e posibles solucións.						
2ª	5	B2.13	A hidrosfera. Propiedades da auga. Importancia da auga para os seres vivos.	FEBREIRO-MARZO	X			
		B2.14	A auga na Terra. Auga doce e salgada.					
		B2.15	Ciclo da auga.					
		B2.16	A auga como recurso					
		B2.17	Xestión sustentable da auga.					
		B2.18	Contaminación das augas doces e salgadas.					
	6	B2.19	A biosfera. Características que fixeron da Terra un planeta habitable.				MARZO	X
		B3	BLOQUE 3: A biodiversidade no planeta Terra					
	6	B3.1	Concepto de biodiversidade. Importancia da biodiversidade.				MARZO-ABRIL	X
		B3.2	Sistemas de clasificación dos seres vivos. Concepto de especie. Nomenclatura binomial.					
B3.3		Reinos dos seres vivos: Moneras, Protocistas, Fungi, Metafitas e Metazoos.						
3ª	7	B3.4	Invertebrados: poríferos, celentéreos, anélidos, moluscos, equinodermos e artrópodos. Características anatómicas e fisiolóxicas.	ABRIL-MAIO	X			
		B3.5	Vertebrados: peixes, anfibios, réptiles, aves e mamíferos. Características anatómicas e fisiolóxicas.					
		B3.6	Plantas: brións, fentos, ximnospermas e anxiospermas. Características principais, nutrición, relación e reprodución.					
		B3.7	Clasificación de animais e plantas a partir de claves dicotómicas e outros medios.					
	B3.8	Identificación de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas, especies en extinción e especies endémicas. Adaptacións dos animais e as plantas ao medio. Biodiversidade en Galicia.						
	B4	BLOQUE 4: Ecosistemas						
8	B4.1	Ecosistema: identificación dos seus compoñentes.		XUÑO	X			
	B4.2	Factores abióticos e bióticos nos ecosistemas.						
	B4.3	Ecosistemas acuáticos.						
	B4.4	Ecosistemas terrestres.						
	B4.5	Factores desencadeantes de desequilibrios nos ecosistemas.						

		B4.6	Estratexias para restablecer o equilibrio nos ecosistemas.			
		B4.7	Accións que favorecen a conservación ambiental.			

					Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación			Temas transversais														
TEMAS	Identif. Contidos	Identif. Criterios	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consecución	Instrumentos			Temas transversais														
							Pr. escr.	Pr. Oral Caderno (docs. orden.) Trab. grupo / trab. laborat. Observación	Rúbrica	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV								
Tódalas Avaliacións																								
TEMA 0	CONTIDOS COMÚNS	B1.1	B1.1	BXB1.1.1.	CCL, CMCCT	Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.	100%	X	X		X	X												
		B1.2 / B1.3	B1.2	BXB1.2.1.	CD, CAA	Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.	50%				X	X	X	X										
				BXB1.2.2.	CCL, CD	Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.	50%		X			X	X	X	X									
				BXB1.2.3.	CCL, CAA	Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.	25%					X	X		X	X	X							
		B.1.4 / B1.5	B.1.3	BXB1.3.1.	CMCCT, CSC	Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.	100%				X				X	X	X							
				BXB1.3.2.	CMCCT, CSIEE, CAA	Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.	75%						X	X	X	X								
1ª Avaliación																								
TEMA 1	MÉTODO CIENTÍFICO	B5.1	B5.1	BXB5.1.1.	CAA, CMCCT	Integra e aplica as destrezas propias do método científico.	50%	X	X		X							X						
		B5.2	B5.3	BXB5.2.1.	CAA, CCL	Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	50%		X		X	X												
				BXB5.3.1.	CMCCT, CD	Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	50%		X		X	X	X	X			X							
		B5.3	B5.4	BXB5.4.1.	CSIEE, CSC	Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.	100%		X									X	X					
				B5.5	BXB5.5.1.	CAA, CMCCT, CSIEE, CD	Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.	25%		X		X		X	X		X	X						
					BXB5.5.2.	CCL, CCEC	Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.	25%		X		X	X	X	X									
TEMA 2	UNIVERSO E SISTEMA SOLAR	B2.1	B2.1	BXB2.1.1.	CMCCT	Identifica as ideas principais sobre a orixe do universo.	75%	X	X		X	X												
		B2.2 / B2.3 / B2.4	B2.2	BXB2.2.1.	CMCCT	Recoñece os compoñentes do Universo e do Sistema Solar, e describe as súas características xerais.	100%	X	X		X	X												
		B2.5	B2.3	BXB2.3.1.	CMCCT	Precisa as características que se dan no planeta Terra que permiten o desenvolvemento da vida nel, e que non se dan nos outros planetas.	100%	X	X		X													
		B2.6	B2.4	BXB2.4.1.	CMCCT	Identifica a posición da Terra no Sistema Solar.	100%		X		X	X		X										
		B2.7	B2.5	BXB2.5.1.	CMCCT	Categoriza os fenómenos principais relacionados co movemento e a posición dos astros, e deduce a súa importancia para a vida.	100%		X		X	X		X	X		X	X						
				BXB2.5.2.	CMCCT	Interpreta correctamente en gráficos e esquemas as fases lunares e as eclipses e establece a súa relación coa posición relativa da Terra, a Lúa e o Sol.	100%		X		X	X	X											
TEMA 3	XEOSFERA TERRESTRE	B2.8	B2.6	BXB2.6.1.	CMCCT	Describe as características xerais dos materiais máis frecuentes nas zonas externas do planeta e xustifica a súa distribución en capas en función da súa densidade.	100%	X	X		X	X												
				BXB2.6.2.	CMCCT	Describe as características xerais da codia, o manto e o núcleo terrestre, e os materiais que os compoñen, e relaciona esas características coa súa situación.	100%	X	X		X	X												
		B2.9 / B2.10	B2.7	BXB2.7.1.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.	100%	X	X		X	X	X											
				BXB2.7.2.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.	100%	X	X		X	X	X		X	X								
				BXB2.7.3.	CMCCT, CAA, CCEC, CSC	Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.	75%	X	X		X				X	X								

					Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación			Temas transversais								
Temas	Identif. Contidos	Identif. Criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consecución	Pr. escr	Instrumentos		Rúbrica	Temas transversais							
								Pr. Oral	Pr. Oral		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
2ª Avaliación																		
TEMA 4	ATMOSFERA TERRESTRE	B2.11	B2.8	BXB2.8.1.	CMCCT	Recoñece a estrutura e a composición da atmosfera.	100%	X	X		X	X	X					
				BXB2.8.2.	CMCCT	Recoñece a composición do aire e identifica os contaminantes principais en relación coa súa orixe.	100%	X	X		X	X	X	X				
				BXB2.8.3.	CMCCT	Identifica e xustifica con argumentacións sinxelas as causas que sustentan o papel protector da atmosfera para os seres vivos.	100%	X	X		X	X				X		
		B2.12	B2.9	BXB2.9.1.	CSC, CSIEE	Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución.	100%	X	X		X	X		X				
				B2.10	BXB2.10.1.	CSC	Relaciona situacións en que a actividade humana interfere coa acción protectora da atmosfera.	100%	X	X		X	X				X	
TEMA 5	HIDROSFERA TERRESTRE	B2.13	B2.11	BXB2.11.1.	CMCCT	Recoñece as propiedades anómalas da auga en relación coas súas consecuencias para o mantemento da vida na Terra.	100%	X	X		X	X						
				B2.14 / B2.15 / B2.16	B2.12	BXB2.12.1.	CMCCT	Describe o ciclo da auga en relación cos seus cambios de estado de agregación.	100%	X	X		X	X	X			
		B2.17	B2.13	BXB2.13.1.	CSC, CSIEE	Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión.	75%	X	X		X	X	X					
				B2.18	B2.14	BXB2.14.1.	CSC	Recoñece os problemas de contaminación de augas doces e salgadas, en relación coas actividades humanas	100%	X	X		X					X
TEMA 6	BIODIVERSIDADE NA TERRA	B2.19	B2.15	BXB2.15.1	CMCCT	Describe as características que posibilitaron o desenvolvemento da vida na Terra.	100%	X	X		X	X						
				B3.1	B3.1	BXB3.1.1.	CCEC, CMCCT	Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico.	100%	X	X		X	X	X	X		
				B3.2	B3.2	BXB3.2.1.	CMCCT	Identifica e recoñece exemplares característicos de cada un destes grupos, e salienta a súa importancia biolóxica.	100%	X	X		X	X				X
				B3.3	B3.3	BXB3.3.1.	CMCCT	Discrimina as características xerais e singulares de cada grupo taxonómico.	100%	X	X		X	X	X			
3ª Avaliación																		
Temas	Identif. Contidos	Identif. Criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consecución	Pr. escr	Instrumentos		Rúbrica	Temas transversais							
								Pr. Oral	Pr. Oral		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
TEMA 7	REINOS ANIMAIS E PLANTAS	B3.4	B3.4	BXB3.4.1.	CMCCT	Asocia invertebrados comúns co grupo taxonómico ao que pertencen.	100%	X	X		X	X	X					
				B3.5	B3.4	BXB3.4.2.	CMCCT	Recoñece exemplares de vertebrados e asignaos á clase á que pertencen.	100%	X	X		X	X	X			
				B3.3	B3.5	BXB3.5.1.	CMCCT	Detalla o proceso da nutrición autótrofa e relaciónao coa súa importancia para o conxunto de todos os seres vivos.	100%	X	X		X	X				
				B3.6	B3.5	BXB3.5.2.	CMCCT	Describe as características xerais e singulares dos principais grupos de plantas.	100%	X	X		X	X				
				B3.7	B3.6	BXB3.6.1.	CAA	Clasifica e identifica animais e plantas a partir de claves de identificación.	50%		X		X	X	X			
				B3.8	B3.7	BXB3.7.1.	CMCCT, CAA, CCEC	Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.	50%		X		X	X				X
				B3.8	B3.7	BXB3.7.2.	CMCCT, CAA, CCEC	Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.	75%	X	X		X	X				
				B3.8	B3.7	BXB3.7.3.	CMCCT, CAA, CCEC	Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.	75%	X	X		X	X				
TEMA 8	ECOSISTEMAS	B4.1 / B4.2 / B4.3 / B4.4	B4.1	BXB4.1.1.	CMCCT	Identifica os compoñentes dun ecosistema.	100%	X	X		X	X						
				B4.5	B4.2	BXB4.2.1.	CMCCT	Recoñece e enumera os factores desencadeantes de desequilibrios nun ecosistema.	75%	X	X		X	X				
				B4.6 / B4.7	B4.3	BXB4.3.1.	CSC, CSIEE	Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.	75%	X	X		X	X			X	

(1) A partir de cada estándares pódense determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: prácticas de laboratorio, traballos de aplicación, síntese, textos escritos, etc.

LENDAS DE COMPETENCIAS			
CCL	Comunicación lingüística.	CSC	Competencias sociais e cívicas.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CD	Competencia dixital.	CCEC	Conciencia e expresións culturais.
CAA	Competencia aprender a aprender.		

LENDAS TRANSVERSAIS			
CL	Comprensión lectora.	EMP	Emprendemento.
EOE	Expresión oral e escrita.	EC	Educación cívica.
CA	Comunicación audiovisual.	PV	Prevenção da violencia.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.	EV	Educación e seguridade viaria.

4.CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

<p>CCL</p>	<p>Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.</p> <p>Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.</p> <p>Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p> <p>Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.</p>
<p>CMCCT</p>	<p>Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico, e exprésase de xeito correcto tanto oralmente como por escrito.</p> <p>Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p> <p>Identifica as ideas principais sobre a orixe do universo.</p> <p>Recoñece os compoñentes do Universo e do Sistema Solar, e describe as súas características xerais.</p> <p>Precisa as características que se dan no planeta Terra que permiten o desenvolvemento da vida nel, e que non se dan nos outros planetas.</p> <p>Identifica a posición da Terra no Sistema Solar.</p> <p>Categoriza os fenómenos principais relacionados co movemento e a posición dos astros, e deduce a súa importancia para a vida.</p> <p>Interpreta correctamente en gráficos e esquemas as fases lunares e as eclipses e establece a súa relación coa posición relativa da Terra, a Lúa e o Sol.</p> <p>Describe as características xerais dos materiais máis frecuentes nas zonas externas do planeta e xustifica a súa distribución en capas en función da súa densidade.</p> <p>Describe as características xerais da codia, o manto e o núcleo terrestre, e os materiais que os compoñen, e relaciona esas características coa súa situación.</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Recoñece a estrutura e a composición da atmosfera.</p> <p>Recoñece a composición do aire e identifica os contaminantes principais en relación coa súa orixe.</p> <p>Identifica e xustifica con argumentacións sinxelas as causas que sustentan o papel protector da atmosfera para os seres vivos.</p> <p>Recoñece as propiedades anómalas da auga en relación coas súas consecuencias para o mantemento da vida na Terra.</p> <p>Describe o ciclo da auga en relación cos seus cambios de estado de agregación.</p> <p>Describe as características que posibilitaron o desenvolvemento da vida na Terra.</p> <p>Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico.</p> <p>Identifica e recoñece exemplares característicos de cada un destes grupos, e salienta a súa importancia biolóxica.</p> <p>Discrimina as características xerais e singulares de cada grupo taxonómico.</p> <p>Asocia invertebrados comúns co grupo taxonómico ao que pertencen.</p>

	<p>Recoñece exemplares de vertebrados e asígnalos á clase á que pertencen.</p> <p>Detalla o proceso da nutrición autótrofa e relaciónao coa súa importancia para o conxunto de todos os seres vivos.</p> <p>Describe as características xerais e singulares dos principais grupos de plantas.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.</p> <p>Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p> <p>Identifica os compoñentes dun ecosistema.</p> <p>Recoñece e enumera os factores desencadeantes de desequilibrios nun ecosistema.</p>
CD	<p>Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>Transmite a información seleccionada de xeito preciso, utilizando diversos soportes.</p> <p>Utiliza diferentes fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p>
CAA	<p>Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p> <p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciarlos.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Clasifica e identifica animais e plantas a partir de claves de identificación.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.</p> <p>Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p>
CSC	<p>Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p> <p>Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución.</p> <p>Relaciona situacións en que a actividade humana interfere coa acción protectora da atmosfera.</p> <p>Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión.</p> <p>Recoñece os problemas de contaminación de augas doces e salgadas, en relación coas actividades humanas</p>

	<p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciais.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.</p>
CSIEE	<p>Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p> <p>Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p> <p>Relaciona a contaminación ambiental coa deterioración ambiental, e propón accións e hábitos que contribúan á súa solución.</p> <p>Comprende e identifica o significado da xestión sustentable da auga doce, e enumera medidas concretas que colaboren nesa xestión.</p> <p>Selecciona accións que preveñen a destrución ambiental.</p>
CCEC	<p>Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.</p> <p>Estima a importancia da biodiversidade e aplica criterios de clasificación dos seres vivos, relacionando os animais e as plantas máis comúns co seu grupo taxonómico.</p> <p>Identifica minerais e rochas utilizando criterios que permitan diferenciais.</p> <p>Describe algunhas das aplicacións máis frecuentes dos minerais e das rochas no ámbito da vida cotiá.</p> <p>Recoñece a importancia do uso responsable e a xestión sustentable dos recursos minerais.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dalgúns ecosistemas ou de interese especial por seren especies en perigo de extinción ou endémicas.</p> <p>Relaciona coa súa adaptación ao medio a presenza de determinadas estruturas nos animais e nas plantas máis comúns.</p> <p>Identifica exemplares de plantas e animais propios dos ecosistemas galegos.</p>

5. METODOLOXÍA

ASPECTOS XERAIS

- ☞ Terase en conta os coñecementos iniciais do alumnado mediante a realización dunha proba inicial a comezo do curso, non puntuable.
- ☞ Terase en conta a diversidade de alumnado, procurando atender aos alumnos con necesidades de reforzo educativo e de AC.
- ☞ Combinarase o traballo individual co traballo por parellas e por grupos (este último caso aplicable especialmente ao caso das prácticas de laboratorio).
- ☞ O enfoque estará orientado á realización de tarefas e resolución de problemas e actividades varias, experimentos, etc.

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS

- ☞ Como norma habitual, se recurrirá ao emprego das TIC para a impartición da materia e a resolución das actividades e tarefas.
- ☞ Na parte práctica de resolución de actividades, tarefas e prácticas, a profesora encargarse de axudar ao alumnado naqueles problemas que poidan xurdir ao longo das sucesivas sesións.
- ☞ Puntualmente serán realizadas prácticas no laboratorio, aínda que isto dependerá do número do alumnado por grupo e da capacidade de traballo en grupo e o interese que amosen.

SECUENCIACIÓN DE TRABALLO NA AULA

Información do profesor/a:

Explicación inicial dos contidos de cada unidade por parte da profesora. Para eso empregará recursos de elaboración propia como a páxina web da materia ou outros, publicando moitos deses recursos ou contidos na aula virtual de EDIXGAL. Tamén recurrirá aos recursos cedidos por varias editoriais en formato dixital a través do proxecto EDIXGAL. A explicación poderá ir precedida de sesións de lectura comprensiva dos diversos contidos, por parte do alumnado.

<https://sites.google.com/site/ccnn1esoiesmasacurso1516/home>

Se poderá proporcionar materiais de reforzo o alumnado que o precise.

Realización de preguntas diversas ao alumnado sobre distintos procesos, para intentar mellorar a comprensión deses procesos ou fenómenos por parte do alumnado.

Traballo persoal:

- ☞ Lectura e comprensión de textos.
- ☞ Análise e comentario de documentos de diferente tipo.
- ☞ Realización de pequenas investigacións.
- ☞ Interpretación de imaxes, esquemas, etc.
- ☞ Resposta a preguntas e resolución de problema.
- ☞ Memorización comprensiva.
- ☞ Elaboración de esquemas e debuxos de carácter científico.
- ☞ Realización de prácticas de laboratorio en grupos ou equipos de traballo (4 ou 5 persoas por equipo).

AVALIACIÓN:

- Probas escritas (puntualmente probas orais para o alumnado que teña algunha discapacidade temporal).
- Traballos individuais e en grupo (neste caso inclúense tamén as fichas de prácticas de laboratorio).
- Investigación de diversos procesos ou fenómenos por parte do alumnado, de forma individual ou por equipos.
- Observación do traballo na aula.

OUTRAS DECISIÓNS METODOLÓXICAS

Agrupamentos:

Non existen por non cumprir os requisitos mínimos para poder realizar desdobrementos (caso das prácticas de laboratorio, por exemplo).

Tempos:

As sesións son de 50 minutos. O tempo que cada alumno/a precisa para realizar as diferentes actividades propostas é moi variable, dependendo das habilidades de cada alumno/a, dos problemas que podan xurdir co funcionamento dos ordenadores, da internet, etc.

Espazos:

O traballo habitual do alumnado será realizado na aula de grupo, cos portátiles EDIXGAL do alumnado. Puntualmente, se realizarán prácticas no laboratorio ou actividades ao aire libre.

Materiais e recursos didácticos:

Como material de consulta empregárase principalmente o material que se publique na páxina web da materia "Bioloxía e Xeoloxía 1º ESO / Curso 19 – 20", así como o material que será publicado na aula virtual de EDIXGAL. Para acceder á páxina web só hai que premer na seguinte ligazón:

<https://sites.google.com/site/ccnn1esoiesmasacurso1516/home>

Tamén se utilizará o material cedido por varias editoriais a través do proxecto EDIXGAL de libros dixitais.

Outros recursos a empregar serán diversas páxinas de consulta que propoña a profesora da materia e material de laboratorio. Puntualmente, a profesora poderá aportar outros tipos de materiais ao alumnado.

6. AVALIACIÓN

Avaliación inicial

Realizarase unha avaliación inicial na primeira quincena do curso. O instrumento para levala a cabo será una proba escrita coa finalidade de saber o nivel de coñecementos de partida do alumnado. O resultado da avaliación inicial non será tida en conta á hora de avaliar ao alumno/a no presente curso.

Avaliación continua

Realizaranse un mínimo de dous exames por trimestre que se valorarán sobre 10 puntos e a súa media será o 70% da nota final da avaliación.

Na corrección dos exames se poderá penalizar as faltas de ortografía e acentuación. Cada falta será penalizada coa perda de 0,05 puntos. O máximo que se poderá penalizar por este concepto será 0,5 puntos.

O feito de atopar a un/una alumno/a copiando ou con material para facelo durante a realización dunha proba suporá o suspenso dese exame, cunha nota de cero.

Corrixiranse as prácticas de laboratorio e ponderarán o 10% da nota final da avaliación.

Os exercicios e/ou traballos que o/a estudante realice ao longo do trimestre tamén se avaliarán e a súa nota será un 10% da nota final da avaliación.

O docente observará a actitude na clase e recollerá anotacións no caderno de profesor. Este apartado será o 10% restante da nota final da avaliación. O/a alumno/a partirá dunha avaliación inicial de 1 punto neste apartado ao que se lle descontará 0,1 puntos por cada aspecto valorado negativamente e 0,3 puntos no caso de ser apercibido.

Como as cualificacións no XADE e nos boletíns non contemplan os decimais, aplicarase o redondeo ao número enteiro máis próximo.

O alumnado coa 1ª e/ou 2ª avaliación non superada deberá realizar a correspondente proba escrita de recuperación ao comezo do trimestre seguinte. Esta proba avaliará os estándares cun grao mínimo de consecución do 100% non superados, polo que non se avaliará ao alumnado dos exames superados ao longo da avaliación.

Avaliación final

Unha vez realizada a terceira avaliación, o alumnado que teña una ou máis avaliacións suspensas deberá presentarse a una proba final que se realizará no mes de xuño. Esta proba avaliará os estándares cun grao mínimo de consecución do 100% das avaliacións non superadas.

Avaliación extraordinaria

A convocatoria extraordinaria consistirá nunha proba de carácter escrito na que se avaliará ao alumnado da totalidade da materia.

7. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

Os indicadores de logro do proceso de ensinanza e da práctica docente realizarase ao final do curso, por parte do docente e facilitando unha enquisa adaptada ao alumnado (se valorará recadar a informacións das familias). Os resultados desta avaliación serán reflexados na memoria final deste departamento e tidos en conta na elaboración da programación didáctica do próximo curso.

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				
Observacións:				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáronse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas/traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				
Observacións:				

8. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

A programación didáctica revisarase unha vez por trimestre.

En cada unha das revisións deixarase constancia por escrito dos contidos que tiveron que ser engadidos ou eliminados, dos cambios na temporalización, nas ponderacións... e das causas que xustificaron estas alteracións.

Os resultados das revisións das programacións serán recollidos na memoria final deste departamento e tidos en conta durante a elaboración da programación didáctica deste departamento para o próximo curso.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1.Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2.Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas/temas/proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4.Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5.Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.[Só para ESO e bach.].				
10.Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11.Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12.Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13.Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14.Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15.Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos[Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].				
16.Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17.Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.[Só para ESO e bacharelato].				
19.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.[Só para ESO e bach].				
20.Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.[Só para ESO e bacharelato]				
21.Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.[Só para ESO e bacharelato]				
22.Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23.Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24.Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25.Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26.Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28.Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30.Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Medidas ordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula. <ul style="list-style-type: none"> a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc. b) Espazos diferenciados. c) Materiais e recursos didácticos diferenciados. ☞ Desdoblamento de grupos. ☞ Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Adaptacións metodolóxicas para algún alumno/grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc. ☞ Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a. ☞ Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias. ☞ Programa específico para alumnado repetidor da materia. ☞ Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.
Medidas extraordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL. ☞ De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro). ☞ De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro). ☞ Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Adaptacións curriculares na materia. ☞ De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia. ☞ Alumnado con flexibilización na escolarización. ☞ Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT/AL/outro profesorado de apoio/profesorado do agrupamento, etc.).

10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Título da Actividade Lugar da visita	Profesorado	Curso/s	Datas previstas	Observacións
Olimpiada de Xeoloxía. Viveiro	Belén Pérez Pérez	1º BAC C (BiXe) e 2º BAC B (Xeol)	12 de Febreiro	Extraescolar. A actividade ocupa a xornada completa, mañá e tarde, e nela poden participar uns 12 alumnos/as (o número de asistentes por centro está limitado).
Visita ao museo de Historia Natural USC. Santiago de Compostela.	Belén Pérez Pérez	1º BAC C (BiXe) 18 alumnos/as	2º ou 3º trimestre	Complementaria. Precisamos uniros a outro departamento/outra saída para poder afrontar o custe do autobús.
Visita á mina Sonia en O Barqueiro, asistencia a unha charla sobre minería e a un taller de minerais.	Belén Pérez Pérez	2º BAC B (Xeol) Valorarase a participación de 1ºBAC C (BiXe)	Por determinar	Complementaria. O Grupo FerroGlobe colabora co centro ofrecendo gratuitamente a actividade. O transporte poderíase facer en tren, como fixemos o curso pasado.
Actividades de campo de Xeoloxía pola contorna de Viveiro (As Catedrais, Burela, Mondoñedo...)	Belén Pérez Pérez	2º BAC C (Xeol)	Por determinar	Extraescolares. Os desprazamentos realizaríanse en transporte público (solicítase axuda económica do centro) e en horario non lectivo.
Club de Ciencia		Todos os da ESO	Durante todo o curso	Saídas curtas no entorno do noso centro, (Parque Pernas Peón e praia de Covas, co obxecto de identificar organismos e recoller mostras para a súa posterior análise no laboratorio)
Proxecto Rios	Pilar	1º da ESO	Un día por determinar do segundo trimestre, na primavera	Saída para estudar o grado de contaminación do Río Rigueira, utilizando a identificación de diversos organismos Bioindicadores

11. DATOS DO DEPARTAMENTO

Profesor/a	Nivel	Materia	Curso	Grupo/s
Pilar Asensio Rodríguez	ESO	Bioloxía e Xeoloxía	1ºESO	A, B, C e D
	Bacharelato	Anatomía aplicada	1ºBAC	B e C
Celso Pérez Guerreiro	ESO	Bioloxía e Xeoloxía	3ºESO	A, B e C
	Bacharelato	Bioloxía e Xeoloxía	4ºESO	B
		Bioloxía	2ºBAC	B
Belén Pérez Pérez	ESO	Física e Química	2ºESO	B
	Bacharelato	Bioloxía e Xeoloxía	1ºBAC	B
		Xeoloxía	2ºBAC	B

12. REFERENCIAS NORMATIVAS

- ➔ Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- ➔ Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- ➔ Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- ➔ Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- ➔ Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- ➔ Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).